

Поштовани господине Смиљанићу,

У вези са Вашим дописом у којем сте затражили да Вам доставимо „предлоге о начину даљег рада на примени препорука ОДИХР са навођењем јасних приоритета" изјашњавамо се на следећи начин:

Радна група Владе Републике Србије и Народна скупштина треба да приликом разматрања препорука ОДИХР обухвате све препоруке које је Република Србија добила, не само после избора који су одржани у децембру 2023, већ и после ранијих избора (2017, 2020, 2022), а које, према оцени самог ОДИХР нису у потпуности испуњене. ТС је већ доставила списак и коментаре таквих препорука, што поново чинимо овом приликом уз молбу да тај документ, раније достављен посланичким групама у НС РС проследите и другим лицима која су присуствовала састанку од 11.4.2024.

При одређивању приоритета се може поћи од оних препорука које је сам ОДИХР означио као приоритетне. Поред тога, при допунама прописа се приоритет може дати реализацији оних препорука за које постоје предлози могућих решења, било од стране државних органа, народних посланика или организација цивилног друштва. У том смислу, достављамо допуњен текст предлога, који су структурисани у форми предлога за измену и допуну Закона о спречавању корупције. Због кратког рока, нисмо били у могућности да на сличан начин издвојимо и амандмане за Закон о финансирању политичких активности, али се у ту сврху могу искористити коментари и предлози које смо доставили пред састанак од 11.4.2024. Можемо накнадно доставити детаљније образложење предложених измена и допуна тамо где то није учињено.

У вези са вашим упитом да предложимо до два лица која ће бити именована у Комисију која ће бити образована у Народној скупштини ради вршења увида, ревизије и контроле Јединственог бирачког списка, неопходно је да нам доставите документ или нацрт документа из којег би се видело која су овлашћења, задаци, начин одлучивања и правни статус те Комисије, како бисмо размотрили да ли наша организација сматра примереним да узме учешће у њеном раду.

У сваком случају, у вези са овим питањем, подсећамо на наш коментар и предлог у вези са реализацијом препоруке број 4. ОДИХР:

Тачност бирачког списка

Текст препоруке:

Да би се одговорило на забринутости у вези са тачношћу извода из бирачког списка и повећало поверење јавности, требало би преиспитати релевантне законе, прописе и праксе како би се омогућио увид у податке из бирачког списка и олакшало спровођење значајне ревизије Јединственог бирачког списка уз учешће релевантних заинтересованих страна, укључујући политичке странке и цивилно друштво, у складу са стандардима заштите података.

Информације из Владе:

Што се тиче препоруке број 4, одржан је састанак радне групе за анализу података у Јединственом бирачком списку, а 8. марта упућен је позив ОДИХР-у за делегирање техничке помоћи за бирачки списак.

Коментар ТС: Питање тачности бирачког списка није тема којом се ТС детаљно бави. Скрећемо ипак пажњу на један од могућих начина да се повећа поверење јавности, који смо већ

предложили[1]. У вези са најконтроверзнијим питањем избора из децембра 2023. године – миграцијом бирача – Транспарентност Србија је предложила Министарству унутрашњих послова да објави анонимизоване податке не само о стању (актуелни број грађана са пребивалиштем у одређеној општини), већ и о кретању пребивалишта грађана (општина претходног и новог пребивалишта да датуми пријаве). Министарство унутрашњих послова у свом одговору од 8.2.2024. тврди да се „у расположивим евиденцијама ... не може вршити претрага према задатим критеријумима.”[2]. Тачност ове тврдње је у великој мери доведена у питање на основу информација које су недавно у јавности изнели председница Владе у техничком мандату и председник Републике Србије. Имајући све ово у виду, указујемо да је предуслов за утврђивање чињеница о обиму организованог пресељења бирача пред изборе из децембра 2023, као и за тражење решења за тај проблем пред предстојеће пролећне локалне изборе, да МУП објави анонимизоване евиденције о кретању пребивалишта пунолетних грађана. То би био важан корак и за испуњавање четврте препоруке ОДИХР из коначног извештаја за децембарске изборе, која се односи на „отклањање сумњи и подизање поверења у исправност регистрације бирача”. Свакако, далеко од тога да је ово једина мера коју је потребно спровести у вези са овом препоруком.

С поштовањем,

Nemanja Nenadić / Немања Ненадић

Program Director / програмски директор

Transparency Serbia / Транспарентност Србија